

SM57

Over waarheid en werkelijkheid.

Stel, iemand plaats een bericht met daarin informatie die wellicht interessant voor ons is. Iets in de privésfeer, iets zakelijks of wellicht iets van internationaal belang. Daarna wordt er op gereageerd. Hoe dichter de berichtgeving bij de lezer ligt, hoe meer reactie je kunt verwachten. Supralokaal nieuws scoort beter dan suprasystemisch nieuws. Maar als je door de commentaren scrollt dan valt je al snel iets op: zoveel mensen, zoveel meningen. Het maakt niet uit wat het onderwerp is, we hebben er allemaal wat over te zeggen, onafhankelijk van het waarheidsgehalte.

Drie vragen:

1. Wat is waarheid en werkelijkheid?

Filosofie, religie, wetenschap — voor zolang als de mens kan nadenken speculeren we op het antwoord. Soms lijken we allemaal wel de waarheid in pacht te hebben en gaat de werkelijkheid in het strijdgewoel verloren.

Maar het stellen van de vraag kan helemaal geen kwaad en het vergroot ons inzicht in hoe ánderen hierover denken.

2. Wanneer is iets alleen maar waar en werkelijk voor jou (of voor mij)?

Sommigen geloven dat kristallen genezende krachten bezitten. Anderen geloven dat er almachtige, alziende en alwetende entiteiten bestaan. Weer anderen denken dat de aarde plat is of dat er satanisten zijn die het bloed van onze kinderen drinken.

Zodra iemand zegt ‘Ik geloof persoonlijk dat...’ mogen we geen veroordeling uitspreken, maar ook gerust reageren met ‘vind jij, vind ik niet’, of ‘dat is dan jÓuw mening’, of *‘let’s agree to disagree’*.

3. Wanneer is iets waar en werkelijk voor iederéén?

Kijk, nou wordt het interessant. Want er bestaat daadwerkelijk verschil tussen subjectiviteit en objectiviteit. En de waarheid ligt beslist níet altijd in het midden.

Neem nou de valversnelling (de zwaartekracht) op aarde. Die is 9,81 m/s². Dat kun je gewoon meten. Het is niet iets waarvan je kunt zeggen 'vind jij, vind ik niet', of *'let's agree to disagree'*.

Waarom is dat? Omdat er zoiets bestaat als wetenschap. De wetenschappelijke methode is het beste dat we hebben om te komen tot een werkbaar model van de waargenomen werkelijkheid. Gedegen wetenschappelijk onderzoek is immers eerlijk, zorgvuldig, betrouwbaar, controleerbaar, onpartijdig, onafhankelijk en verantwoordelijk. Er wordt dan ook niet voor niets gezegd dat je voor wis-, natuur- en scheikunde pen, papier en een prullenbak nodig hebt en dat je voor filosofie, astrologie en theologie pen en papier voldoende zijn.

Maar als je door de commentaren leest, dan is de wetenschap doorgaans ver te zoeken. De smartphone maakt het ons ook véél te gemakkelijk. Want we hoeven niemand in de ogen te kijken en we hoeven ook geen verantwoordelijkheid af te leggen over wat we zeggen. En daardoor verandert er in de praktijk maar bar weinig aan het rationeel discours. Sterker nog: met ieder geroeptoetert onderbuikgevoel kalft het verder af. En daar zouden we ons allemáál heel erg veel zorgen over moeten maken.

Meer weten?

<https://www.demensalsgrens.nl>